

[Gert Petersen]

ne debat har drejet sig om, ikke på nogen måde. Den har drejet sig om, hvilken politik Danmark skal føre inden for NATO.

Så har jeg et spørgsmål til udenrigsministeren, for på den anden side kan jeg forstå hans glæde over denne noget mærkværdige udgang her, som sikkert vil forbavse mange mennesker rundt omkring i landet, de mærkværdige lege, der leges herinde. Hr. Anker Jørgensen var heroppe, og jeg måtte forstå hr. Anker Jørgensen sådan – det var i polemikken med hr. Erhard Jakobsen – at der i dagsordenen, især i punkt 1, faktisk lå et nej til nulløsningsforslaget. Jeg vil gerne have at vide, om udenrigsministeren tolker punkt 1 i den dagsorden, han om lidt stemmer for, sådan, at Danmark herefter holder op med at støtte nulløsningsforslaget. Jeg spørger udenrigsministeren: tolker han punkt 1 sådan, at Danmark herefter holder op med at støtte nulløsningsforslaget?

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Formuleringen af punkt 1 er så klar, at den ikke turde behøve nogen tolkning, selv ikke for hr. Gert Petersen.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Udenrigsministeren har jo tidligere været inde på, at jeg ikke var så klog, som jeg burde være, og det er jeg altså ikke. Jeg forstår ikke formuleringen af punkt 1. Det er muligt, at en udenrigsminister kan forstå det, men jeg forstår den ikke. Jeg tror, der er mange mennesker i dette ting og i dette land, som ikke forstår den. Vil udenrigsministeren ikke være flink at hjælpe dem og fortælle, om udenrigsministeren tolker punkt 1, som han nu stemmer for, sådan, at Danmark holder op med at støtte nulløsningsforslaget?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Lasse Budtz (S) (se foran)

vedtoges enstemmigt med 112 stemmer; 21 stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Gert Petersen (SF) og Steen Folke (VS) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 134:

Forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker m.v. og lov om folkeskolen.

(Fremsat 28/1 83).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Mette Groes (S):

Regeringen ønsker, at folkebibliotekerne skal underlægges bloktilskudsordningen i stedet for som nu at nyde godt af refusionsprincippet. I vort eget forslag til bibliotekslov, nr. L 144 af 17. marts 1982, tilsluttede vi os alene bloktilskudsordningen, fordi den hang sammen med obligatorierne. Meningen var, at denne minimumsforpligtelse skulle træde i kraft trinvis over en 3-årig periode. Dermed sikrede vi os en økonomisk afbalanceret løsning, der indeholdt glædelige nyskabelser uden at være økonomisk uforsvarlig.

Regeringens forslag indeholder ikke sådanne nyskabelser. Tværtimod fremgår det udtrykkeligt, at det er meningen at opretholde adgangen til at anvende uuddannet personale. Med hensyn til det eventuelle bloktilskuds størrelse er bemærkningerne ikke klare. Det fremgår, at den endelige sum vil fremkomme i forbindelse med fastsættelse af det samlede bloktilskud ved den ordinære forhandling forud for det finansår, hvor bloktilskudsordningen træder i kraft. Det vil sige, at regeringen i dag ikke yder os nogen som helst sikkerhed for, i hvilket omfang bibliotekernes niveau kan opretholdes.

Det er en meget ringe tryghed at have, idet regeringen jo dels er faret meget hårdt frem med deres bloktilskudspolitik allerede, dels oven i købet har bebudet, at det ikke er gjort med det, men at man også i de kommende år stadig vil anvende bloktilskuddene som spærebjævt.

Dertil kommer, at der, så vidt vi forstår af aviserne, i regeringen er planer om alene at lade skattegrundlaget være afgørende for

[Mette Groes]

bloktilskuddenes udmåling, og at man ikke blot vil inkorporere biblioteksområdet, men også social- og fritidssektoren under bloktilskudsprincippet.

Da vi ikke kender regeringens samlede planer på refusions- og bloktilskudsområdet, føler vi ikke, at vi ud fra et lovforslag, som kun omhandler et enkelt af de områder, regeringen har i kikkerten, kan give tilsagn om at medvirke. Endelig er det jo sådan, at skal vi vurdere regeringens vilje til fremover at skåne biblioteksområdet for yderligere besparelser, er der ikke megen trost at hente i dens hidtidige adfærd: entré til biblioteksarrangementer, der hidtil har været gratis, forhøjelse af bødetakster og indskrænkning af åbningstiderne. Disse spareideer synes at være blevet taget alt for ivrigt op af de hårdt trængte kommuner, skal man tro Kommunernes Landsforening.

Jeg skal med det samme sige, at den lov-hjemmel, kulturministeren ønsker til at opkræve bøder for for sen aflevering ud over, hvad omkostningerne ved hjemkaldelse løber op i, er vi imod. Der er for os ingen tvivl om, at det vil gå ud over de mindstbemedlede lånelyst og især hæmme børnenes hjemlån på en helt urimelig måde.

Med hensyn til skolebibliotekernes placering ligger det sådan, at vi først og fremmest ønsker, at de indholdsmæssigt og økonomisk skal stilles så godt som muligt, og finder, at den administrative placering må komme i anden række og må kunne drøftes i udvalget.

I øvrigt er vi af den opfattelse, at skolebiblioteket skal dække såvel en skole- som en fritidsfunktion.

Hvad angår forslaget om skolenævnets endelige afgørelse af bogvalget i skolebibliotekerne, vil vi bede ministeren undersøge, om det nu også er i overensstemmelse med skolestyrelsesloven. Det vigtigste for os er, at samarbejdet mellem skolerne og børnebibliotekerne er godt. Vi er opmærksomme på, at den nuværende ordning er tung og ikke altid fungerer, men vi vil gerne interessere os for, hvordan reglerne om samarbejde bør udformes, og ikke blot henvise til den hjemmel, der er i styrelseslovens § 17, stk. 4.

Forskningsbibliotekerne er ikke nævnt i regeringens lovforslag, og dermed er der i realiteten ikke meget tilbage af biblioteks-kommissionens arbejde. De mange år, der er anvendt på udformningen af betænkningen,

ser ud til at være spildt, og vi sidder tilbage med en lov, som faktisk er en sparelov. En ting vil jeg bede ministeren kigge på, og det er, om HK-personalet kan få sæde i biblioteksrådet; det har de jo også tidligere ønsket at få.

Med hensyn til centralbibliotekernes økonomi vil vi gerne vide helt præcis, hvordan ministeren tænker sig den foreslåede nyordning praktiseret, og hvilken økonomisk konsekvens den vil få for amterne, før vi tilslutter os den.

Ministeren ønsker at undersøge bibliotekstilsynets funktion, og det kan vi naturligvis ikke modsætte os, men vi vil da gerne se resultaterne af undersøgelsen, før vi tager stilling til, om forholdene bør ændres.

Alt i alt er vi altså ikke meget positive over for ministerens lovforslag. Kan enkelte praktiske forhold forbedres, medvirker vi gerne for så vidt der alene er tale om noget praktisk og ikke en skjult besparelse eller en politisk og holdningsmæssig ændring, vi ikke går ind for. Men hovedideen, overgangen fra refusion til bloktilskud, må vi på det foreliggende grundlag tage afstand fra.

Eva Møller (KF):

Jeg vil indledningsvis glæde mig over, at kulturministeren og dermed den nye regering har lært af den tidligere regering og har taget til efterretning, at det forslag til bibliotekslov, som socialdemokratiet fremsatte i sidste samling, ikke kunne samle flertal i folketinget, og derfor har fremsat et ændret forslag til bibliotekslov, et forslag, som set med vore øjne er langt mere tiltalende end det socialdemokratiske forslag, et forslag, som er mindre ambitiøst, og som på en lang række områder giver det kommunale selvstyre bedre muligheder end det socialdemokratiske forslag. Det er ting, vi fra konservativ side hilser med meget stor glæde.

Det foreliggende lovforslag har til hensigt at bringe lovgivningen i overensstemmelse med de faktiske forhold, uden at der skal ske nogen reelle ændringer, samt at fjerne forældet stof. Dette synes vi også er en meget tiltalende ting. Det er altid rart, når lovgivningen og realiteterne stemmer overens, og når vi efterhånden ajourfører lovene i overensstemmelse med de ændringer, der sker i samfundet omkring os.

[Eva Møller]

Forslaget har endvidere til hensigt at indføre bloktilskud på biblioteksområdet i stedet for tilskud som hidtil, og også det forslag er set med vore øjne meget tiltalende, idet vi mener, man herved øger kommunernes selvstyre. Vi er i princippet tilhængere af, at kommunerne har det størst mulige selvstyre, idet vi er tilhængere af det system, der ligger i, at den, der har ansvaret, også skal betale for det, det nu engang koster.

Men når det er sagt, vil jeg også gerne på dette sted, så vidt jeg selv kan vurdere, dryppe den eneste malurt i bægeret, der skal dryppes i denne sag, nemlig at det i bemærkningerne til § 1, stk. 4, siges, at fastsættelsen af den endelige størrelse af bloktilskuddene vil ske i forbindelse med fastsættelse af det samlede bloktilskud. Når min eneste dråbe malurt kommer her, hænger det sammen med, at vi i det konservative folkeparti altid har været bange for at udstede blankochecks, altid har været bange for at give for store bemyndigelser til ministre, og på dette punkt vil vi gerne i udvalget vide lidt mere om, præcis hvad det er, vi siger ja til, altså hvordan man har tænkt sig disse bloktilskud udformet. Vi vil gerne have lov at se på det i sammenhæng med de ændringer, der i øvrigt ligger i udligningsloven fra indenrigsministerens side med de ændringer, vi ved der er på vej inden for fritidslovgivningen og sociallovgivningen.

Jeg skal prøve at tale lidt højere, så kulturministeren kan høre mig og ikke kun trafikministeren og den tidligere arbejdsminister.

Jeg er med disse ord som sagt kommet med vores eneste dråbe malurt, fordi vi gerne helt præcis vil vide, hvad vi siger ja til.

På de øvrige områder mener jeg, at det fremgår meget klart, hvad det er for ting, der tænkes på. Vi har også med glæde noteret os, at denne ændring af tilskudsformen ikke bevirker, at man vil ødelægge muligheden for at give særlige tilskud, hvis der skal udbygges på biblioteksområdet, hvis man har til hensigt at gå over fra deltidsbiblioteker til heltidsbiblioteker, eller muligheden for at give tilskud til lydavisere.

Jeg skal specielt om denne del med at gå over fra deltidsbiblioteker til heltidsbiblioteker sige, at vi har noteret os med glæde, at det ikke er noget obligatorium for de enkelte kommuner, at man skal have heltidsbiblioteksbetjening, men at man har muligheden

for frit at vælge, som man finder det rigtigst i de enkelte kommuner.

Vi har noteret os og finder det rigtigst, at man vil lade skolebibliotekerne blive under bibliotekslovgivningen og dermed lave de ændringer i folkeskoleloven, der følger heraf. Vi finder, det er en rigtig ting, at skolenævnene har indflydelse på, hvilket materialevalg der finder sted i bibliotekerne. Vi synes, det er meget vigtigt, at forældrene har den størst mulige indflydelse på deres børns skole.

Vi har også registreret de hensigter, man har med samarbejdet mellem undervisningsministeren og kulturministeren, og mener, vi på denne måde sikrer, at skolebibliotekerne kommer til at fungere bedst muligt, således at de kan fungere både i en undervisnings- og en fritidssituation.

Vi har fra konservativ side mange gange ønsket, at alt på biblioteksområdet ikke kunne være gratis, men vi har også registreret, at vi ikke har kunnet samle flertal for det her i salen, men vi konstaterer nu, at der i hvert fald er et skridt på vejen, idet det nu bliver muligt at opkræve bøder, hvis man afleverer bøgerne for sent. Vi finder, det er en absolut rimelig ting, at man overholder de frister, der er, og at det har nogle konsekvenser, at man ikke overholder fristerne.

Endelig skal jeg bemærke, at det naturligvis er med glæde, vi har konstateret, at ministeren har til hensigt at se på bibliotekstilsynet og dets arbejde med loven, når disse rationaliseringer kommer, og vi håber, at det kan bevirke nogle fornuftige arbejdsgange, således at vi ikke opretholder en administration blot for administrationens skyld.

Povl Brøndsted (V):

For at mine bemærkninger til nogle enkelte ændringsforslag i lovforslag nr. L 134 ikke skal skabe tvivl hos ministeren eller andetsteds, vil jeg indledningsvis meddele, at venstre støtter forslaget, og at vi vil medvirke til dets gennemførelse så hurtigt som forsvarligt med hensyntagen til et godt og grundigt udvalgsarbejde. Så skulle der ikke være nogen tvivl om det.

Vi opfatter ikke dette som en reformlov for danske folkebiblioteker på baggrund af det grundige kommissions- og udvalgsarbejde, som var baggrunden for betænkningen i 1979. Det er dog forkert på den baggrund at

[Povl Brøndsted]

erklære, at det grundige arbejde, der blev gjort, var overflødigt dengang. Og det er forkert, synes jeg også, at sige, at udvalget og de, der beskæftigede sig med det, bliver gjort til grin. Nogle har påstået det. Arbejdet blev udført under andre forudsætninger, vilkårene er andre i dag, end da kommissionsarbejdet blev sat i gang, og kommissionsarbejdets resultat var ikke en sammentømret helhed. Folketinget blev præsenteret for to betænkninger, én med det, flertallet ville tage med, og én med det, flertallet ikke ønskede at optrykke i betænkningen.

På den baggrund havde det lovforslag, der alene tog hensyn til den ene betænkning, ingen chance, som førstebehandlingen den 31. marts 1982 klart viste. Kommissionsarbejdet havde præg af særinteresser, som lovforslaget ikke var hævet over. Men også politisk har det arbejde, kommissionen gjorde, haft sin betydning: det klargjorde flersidigheden i dansk biblioteksvæsen og overbeviste et flertal om, at denne alsidighed og forskellighed skal respekteres i den lovgivning, vi beskæftiger os med her.

Jeg vil kalde ministerens forslag for et nødvendigt tilpasningsforslag. For det første er der placeringen af skolebibliotekerne, og dermed behandler vi altså folkeskoleloven og fjerner nogle paragraffer, som vi var nogle der var glade for i 1975. For det andet skal biblioteksvæsenet tilpasses den struktur, der er sket siden kommunalreformen i 1970, og det er da rimeligt, og overgangen til bloktilskudsordningen fra 1984 skal forberedes.

Bloktilskud er en styrkelse af det kommunale selvstyre, og det er godt og vil ikke svække kommunernes indstilling over for folkebibliotekernes folkelige betydning i den enkelte kommune. Det er ikke lokale nedskæringer på det område her, der er brug for, og det ved kommunerne godt. Måske kan der skæres i det centrale.

Det er derfor også med tilfredshed, at venstre erfarer, at ministeren vil bruge administrationsdepartementets ekspertise til at se på centralorganet: bibliotekstilsynet. Der er givetvis noget at hente.

Med dette forslag får kommunerne lov til at bevare deltidsbibliotekerne, når det passer dem, og hvor det passer bedst ind i deres forhold. Men ministeren fastholder støtten til de kommuner, der ønsker at overgå til heltdsordninger, og det er også godt.

Forslaget fastholder skolebibliotekerne under folkebibliotekernes regie. Den sluger vi, selv om det må være mest logisk, at uddannelsesinstitutionerne, folkeskolen eller højere uddannelsessteder, harmoniserer biblioteket med uddannelsen. Logikken er svær at få øje på, når man skiller de to ting ad, men o.k., her og nu foreløbig.

Godt er det, at skolenævnets medlemmer får medbestemmelse og medindflydelse på, hvad der skal være på skolebibliotekerne. Det er også godt, at det er muligt for fremtiden at få alt det, der er af bøger, om det er undervisning eller fritidslæsning, med hjem, for det er umuligt at skelne.

Forslaget er godt nok og realistisk på folkebiblioteksområdet: ingen nye obligatoriske krav til de enkelte kommuner i en tid, hvor kommunerne har det svært nok.

Men, hr. minister, vore forskningsbibliotekers forhold er ikke hermed i orden. Ved sin præsentation lagde denne regering meget vægt på forskning, viden, høj uddannelse. Forskningsbibliotekerne er en integreret del af de højere uddannelser. Er der hold i snakken om det ønskelige i styrkelse af forskning og videnskab, uddannelse, må det følges op af en god og ændret organisation og overflytning af ressourcer til forudsætningsgrundlaget: forskningsbibliotekerne. De hører naturligt sammen med en højere læreanstalt, de bør respekteres. Hvornår vil ministeren løse denne hastende problemstilling?

Men til lovforslag nr. L 134 siger vi: godt nok, og vi støtter det og vil arbejde med det.

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg kan ikke lade være med at starte med at meddele hr. Povl Brøndsted, at folketinget meget hurtigt vil få lejlighed til at diskutere forskningsbibliotekerne og forskningsbibliotekernes behov for styrkelse både centralt og lokalt. SF har nemlig for to dage siden fremsat et beslutningsforslag om oprettelse af et centralorgan for forskningsbibliotekerne, og i det beslutningsforslag ligger der mange forskellige betragtninger om forskningsbibliotekerne, som jeg glæder mig til at vi skal diskutere her, og som jeg venter at hr. Povl Brøndsted vil være meget positivt indstillet over for i hvert fald at diskutere.

Om det lovforslag, som vi har til behandling i dag, vil jeg starte med at sige, at det

[Ingerlise Koefoed]

kan vi ikke tiltræde. Forslaget er jo et rent besparelsesforslag, og jeg synes, det gør nar af alle de mennesker, der siden 1969, hvor biblioteksloven skulle have været revideret, har arbejdet for en ændring af folkebiblioteksloven, i sidste ende for en fælleslov for folke- og forskningsbiblioteker. De sidste vender vi altså tilbage til senere. De mennesker kan i dag tale om skønne spildte kræfter og om ambitioner, der er forsvundet helt ned på bunden af ministerens sparebøsse. Hvad værre er, de mennesker, der som benyttere og som personale har set frem til en bedre biblioteksbetjening, også dér, hvor den stadig er dårlig, får her præsenteret et forslag, der på så godt som alle områder åbner for en forringelse af bibliotekernes tilbud.

Forslagets hovedformål er jo, som det også er blevet sagt af de tidligere ordførere, at folkebibliotekerne fra 1. januar 1984 skal overgå til bloktilskud. Det ser jo meget uskyldsrent ud, og for den, der går ind for decentralisering af beslutningsmyndigheden, er bloktilskud i sig selv da heller ikke noget dårligt. Men når man for det første husker, hvordan regeringen grådigt hugger ind på bloktilskuddene i denne tid, og dertil mindes, at der i denne lov stadig ikke vil være stillet nogen krav til omfanget og indholdet af bibliotekernes tilbud, må man faktisk græmmes. Tvært imod at stille krav accepterer ministeren, at der fortsat skal være kommuner, hvis biblioteker skal fungere uden bibliotekarisk faguddannet arbejdskraft. Jeg kunne egentlig godt lide at vide, om man også i dette folketing ville acceptere, at kommuner drev folkeskolevirksomhed uden faguddannede lærere. Skolen er jo det obligatoriske undervisnings-tilbud, biblioteket er det obligatoriske kultur-tilbud. Hvorfor så denne forskel i holdningen til tilbuddenes kvalitetsindhold? Er det knæfald for Kommunernes Landsforenings og finansministerens sparekrav? Befolkningen i de små kommuner er faktisk meget dårligt tjent med det knæfald, og befolkningen i de store er det faktisk også, for de biblioteker, som de betaler til, skal stå til rådighed også for de kommuner, der ikke selv ofrer noget på bibliotekerne. Det må altså i den sidste ende blive et slag mod den frie låneret.

Skolebibliotekerne skal blive under kulturministeriet, og det er i sig selv betænkeligt, for skolebibliotekerne er nemlig et skoletil-

bud, de skal supplere skolens undervisning, men ikke fungere som almene biblioteker. Det har vi børnebibliotekerne og folkebibliotekerne til. Hvis man så endda havde været konsekvent og havde bibeholdt det fælles bogudvalg og det fælles skolebiblioteksudvalg, men nej, man deler bogvalgsmyndigheden ud og lader skolenævnene overtage den i de skolebiblioteker, der altså hører sammen med folkebiblioteket. Det skal man nok få megen glæde af i nogle af de reaktionære kommuner, ikke mindst dér, hvor biblioteket fungerer som skolebibliotek om formiddagen og som bibliotek for befolkningen om eftermiddagen. Skal skolenævnet også dér bestemme, hvad der skal stå som »overskrift« over eftermiddagen i folkebiblioteket?

Dertil kommer så, at man gør fritidsudlånet fra skolebibliotekerne obligatorisk, og det i en lov, der ikke engang gør det til en forpligtelse for bibliotekerne at betjene de mennesker, der som gamle og syge eller af andre grunde ikke selv kan komme på biblioteket. Hvorfor dette obligatorium? Hvorfor ikke som hidtil lade kommunalbestyrelsen bestemme, om der skal være fritidsudlån ved skolebibliotekerne? Ligger der inderst inde bag dette et ønske om i det lange løb at komme børnebibliotekernes meget store, meget brogede, meget vigtige og meget benyttede virksomhed til livs?

Jeg har et par andre ting, men dem vender jeg tilbage til i næste omgang.

Poulsgaard (FP):

Jeg står her med et udklip fra Ekstra Bladet den 5. februar i år. Dér står: »Mimi grin med årelangt udvalgsarbejde«. Og Mimi, det er altså vor kulturminister. Det skal kulturministeren ikke have utak for, men jeg kunne ønske, at ministeren var gået meget, meget længere, for jeg synes, det er et ualmindelig lille skridt, ministeren her har taget. Ganske vist er det et skridt i den rigtige retning, for disse fine kulturparker kan ikke få biblioteker nok. At Danmark har verdens flotteste biblioteker, er selvfølgelig overhovedet ikke nok. De skal være meget, meget flottere. Vi har også verdens største underskud, så tingene hænger sammen.

Men jeg vil gerne sige til ministeren, at ministeren da ikke skal være i tvivl om, at den bibliotekslov, som vi ender med at ved-

[Poulsgaard]

tage her i folketingsalen, er den bibliotekslov, som fremskridtspartiet har foreslået, men det er stemningen ikke til for øjeblikket, det må jeg tage ad notam. Derfor er der ting i ministerens forslag, som absolut er et skridt i den rigtige retning. Der er mange ting, der er skridt i den rigtige retning, vil jeg sige, men nu skal ministeren ikke glæde sig alt for tidligt og tro, at nu falder jeg nok til patten og sluger det hele. Jeg har nogle spørgsmål, jeg vil stille i forbindelse med den bibliotekslovgivning, vi nu skal vedtage. Hvis jeg får et nogenlunde tilfredsstillende svar på de spørgsmål, er det da muligt, vi kan hjælpe ministeren med at få et flertal i folketetinget, men jeg lover ingenting.

Til gengæld har jeg altså et par spørgsmål til ministeren. Nu har ministeren og jeg jo indledt en slags kulturdebat ude i landet, og det har jo vakt lidt genlyd, tør man roligt sige. Noget af det, der har vakt genlyd, er den bog, som jeg tillod mig at citere, og som jeg ikke har lov til at citere her fra talerstolen, men som jeg godt kunne citere nede i Lysabildskov, og det har medført en kolossal reaktion. Jeg har aldrig nogen sinde fået en sådan reaktion, som jeg har fået på dette. Jeg kunne vise ministeren de første 50 breve, der ligger i min skuffe, og ministeren ved, at der har været telefonopringninger og alt muligt.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om ministeren vil være med til, at vi ændrer biblioteksloven på den måde; jeg ved ikke helt eksakt, hvordan det skal gøres, men i hvert fald må det være sådan efter min mening, at de lektører, der tager bøger ud, underretter kommunalbestyrelsen, når de møder en bog, som der kan være tvivl om hvorvidt det nu også er rimeligt at den skal findes på børnebibliotekerne. De skal have pligt til at underrette kommunalbestyrelsen om, at det er en bog af den og den karat. Så må kommunalbestyrelsen træffe den endelige afgørelse af, om man ønsker den pågældende bog eller ej på bibliotekerne.

Når sådan noget kan blive nødvendigt, kan man blive meget, meget bange for, hvad der foregår. Der er en børnebibliotekar, der hedder Juhl, hun bor i Otterup, og hun kaldte det noget forfærdeligt vrøvl, det, jeg sagde, og det var altså helt i orden, det, som Bjørnkjær skriver. Når børnebibliotekarer er sådan ude af trit med forældreønsker, bliver vi nødt til at gøre et eller andet herinde fra fol-

ketetinget. Og så skriver en, der endda har kandideret til en chefpost i Danmarks Radio – man kan bare lykønske radiatorådet med, at det ikke udnævnte Grete Rostbøll til chef på Radio Fyn – noget forfærdeligt sludder i Jyllands-Posten, for at sige det mildt. Hvor hun har det citat fra, hun skriver dér i dag til mig, aner jeg ikke. Hun skriver, at »Barn og barn imellem« er en forældet bog. Den bog er altså ikke mere forældet, end at en Susanne Weydt i bibliotekscentralen under rubrikken »Børn og kultur« har anbefalet denne bog, »Barn og barn imellem«, og det er så sent som i 1982. Vi er lige begyndt på 1983, så jeg har svært ved at se, at det er forældet. Men Susanne Weydt i bibliotekscentralen har altså anbefalet denne bog, som samtlige forældre i kongeriget vender sig imod. Jeg er meget spændt på, hvad ministeren vil svare til det. I dag er der en udstilling i København, der hedder »Københavnerbørn fra 1900 til 1980«; dér ligger denne bog også, »Barn og barn imellem«, så det er absolut ikke en forældet bog at omtale.

Min tid er ved at være udløbet i denne omgang, men ministeren kan regne med en positiv udvalgsbehandling fra fremskridtspartiets side. Hvis ministeren vil være lidt velvillig, så vil vi til gengæld også være velvillige, men det svineri, der foregår på børnebibliotekerne, må vi have stoppet; om vi kan få det ind i denne lov, ved jeg ikke, men et eller andet sted må vi have det ind i lovgivningen.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg har fulgt hr. Poulsgaards sexrejse meget interesseret, og jeg må sige, at jeg mange gange i disse dage har sagt til mig selv: gid hr. Poulsgaard dog på et børnebibliotek, da han var barn, havde haft mulighed for at finde sådan en bog. Tænk, hvis hr. Poulsgaard havde kunnet se alle de slemme ord, som han ikke må sige på talerstolen her, på tryk! Tænk, hvis hr. Poulsgaard havde fået lov til derhjemme en gang imellem at sige de ord højt! Tænk, hvad vi var sluppet for af vrøvl og sludder og sexrejser her i folketetinget og ude i befolkningen i det hele taget!

Det var den ene ting.

Den anden ting, jeg godt vil sige, er: jeg tror, at langt de fleste fornuftige kommunalbestyrelsesmedlemmer meget vil bede sig fri-

[Ingerlise Koefoed]

taget for, at der skal sidde nogle lektører, der på forhånd skal bestemme, at det og det vil de tage afstand fra. Det er en helt urimelig måde at forestille sig sådan noget på, og det er jo i sidste ende censur. Det kan da ikke være rigtigt, at der er nogle, der skal læse bøger og så sige: den vil den og den nok ikke kunne lide af forældrene eller de dér kommunalbestyrelsesmedlemmer, så den må vi hellere vise dem. Nej, så skal man vise dem alle bøgerne i børnebiblioteket, og så skal de tvinges til at læse dem, før de tager stilling til den ene.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Bare den korte bemærkning til fru Ingerlise Koefoed, at jeg godt vil bede om, at man ikke fra folketingets talerstol omtaler hr. Poulsgaards og min rejseaktivitet som sexrejser.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Vi har efterhånden, fru Ingerlise Koefoed, kendt hinanden gennem mange år, vi har været politisk uenige og er det stadig væk, men jeg har på en måde lært at sætte pris på fru Ingerlise Koefoed som et meget fornuftigt menneske på mange områder. Når fru Ingerlise Koefoed imidlertid som formand for Danmarks fornemste udvalg, kulturudvalget, kan stå op og sige, at det er vrøvl og sludder, det, hr. Poulsgaard siger, så håner fru Ingerlise Koefoed, jeg tør roligt sige de millioner af danskere, der er enige med mig. Jeg har læst de digte i min barndom, jeg læste dem på lokummet, og jeg var så heldig, at jeg kunne glemme dem igen. Kan fru Ingerlise Koefoed sige mig, hvad dansk kulturarv var gået glip af, hvis ikke det her var blevet optrykt? Hvad var dansk kulturarv gået glip af? Intet. Intet var den gået glip af. Det er simpelt hen en hån mod de forældre, der vil, at når deres børn går på folkebibliotekerne, skal de også komme hjem med noget, som hjemmet kan sympatisere med. Det er simpelt hen rystende, men det viser, hvor kultureliten befinder sig i dette land. Jeg siger velbekomme.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil godt bede ministeren undskyldte. Jeg havde ikke forestillet mig, at man kunne opfatte ordet sexrejser på den måde fra ministerens side, og det var i hvert fald ikke ment sådan.

Så vil jeg godt sige til hr. Poulsgaard, at vi er jo altså uenige. Jeg tror, det er aldeles udmærket, at netop de børn, hvis forældre er meget strenge med den slags ord derhjemme, har et sted, hvor de kan gå hen og se dem og få taget noget af gassen af dem og få grinnet lidt ad alle de tabuer, som de voksne omgiver sig og børnene med.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Jeg vil gerne bevare lidt af min barnetro, og derfor vil jeg helst tro, at fru Ingerlise Koefoed er et meget kultiveret menneske. Jeg ved – det er vist en kendsgerning – at fru Ingerlise Koefoed har fået fire børn, drengebørn endda – ja, fruén nikker – og jeg tror ikke, at fru Ingerlise Koefoed, dengang hendes drenge var små, hvis de havde brugt de udtryk, som jeg ikke må bruge her for formanden – og det er jeg enig med formanden i – har sagt til drengene: bliv ved, for I er inde på det rette kulturelle spor! Jeg tror nok, at fru Ingerlise Koefoed har sagt: fy, fy! Gå nu ikke op og sig mig imod, for så bliver jeg skuffet!

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg beklager meget, at kultureliten er så ukultiveret. Det, jeg sagde, hr. Poulsgaard, var såmænd: sådan nogle ord skal I ikke sige, når I kommer hjem til farmor. Det var, hvad jeg sagde.

Kruse Rasmussen (CD):

Og nu til noget helt andet. Med formandens tilladelse vil jeg vende tilbage til lovforslag nr. L 134, som vi faktisk har til behandling.

Formanden:

Det behøver man ikke formandens tilladelse til.

Kruse Rasmussen (CD):

[Kruse Rasmussen]

Tak.

Regeringens forslag om overgang til bloktilskud for vore folkebiblioteker er en naturlig konsekvens af hele den politik, som denne regering står for. Også på andre områder er der stillet forslag, der bringer lovgivningen i overensstemmelse med de på området herskende forhold. Også fjernelse af forældet lovtekst hilser jeg med glæde.

Der er især tre ting i loven, som jeg lægger meget stor vægt på. Det er for det første lovhjemmel for opkrævning af bøder ved for sen aflevering af lånt materiale. Det har der ikke været lovhjemmel for før. For det andet muligheden for at opretholde deltidsbiblioteker, hvad der jo også er et udbredt ønske om rundt omkring i landet. Overgang til heltidsbetjening vil jo fortsat kunne foregå. Og som sidste punkt kan jeg hilse muligheden for en forbedret støtte til biblioteksbetjeningen for blinde, svagtseende og indvandrere med glæde.

Med disse bemærkninger vil jeg godt give CDs støtte til det fremsatte lovforslag og i øvrigt også deltage positivt i udvalgsarbejdet.

Larsen-Ledet (RV):

Det danske biblioteksvæsen er en betydningsfuld kulturfaktor for befolkningen. Det er også noget, der afspejler sig her i folketinget, hvor der er brugt megen tid og mange kræfter gennem de senere år på bibliotekernes forhold.

Det radikale venstre har med interesse modtaget kulturministerens forslag om ændring af lov om folkebiblioteker.

Vi har en række spørgsmål vedrørende lovforslaget, men jeg vil dog gerne give nogle enkelte meldinger på mit partis vegne her ved førstebehandlingen.

Hvilke konsekvenser kan forslaget om overgang fra refusion til bloktilskud få? Det er vigtigt for os at få sikkerhed for, at denne ændring ikke svækker mulighederne for at opretholde et rimeligt biblioteksniveau over hele landet. Hvad bliver konsekvensen for de tyndtbefolkede områder, de fattige kommuner? Det er klart, at vi skal fastholde fri låneadgang til vore biblioteker, men vi skal samtidig have sikkerhed for en rimelig minimumsstandard på vore biblioteker. Det er spørgsmål, som vi gerne vil vende tilbage til under udvalgsarbejdet.

Vi er principielt tilhængere af decentralisering og styrkelse af det kommunale selvstyre. Vi ønsker dog ikke, at ændringen til bloktilskud kan medføre, at de kommunale besparelser ensidigt koncentrerer på biblioteksområdet.

Vi er indforståede med, at der indføres lovhjemmel for opkrævning af bøder i forbindelse med for sen aflevering af lånt materiale. Vi er også med på, at der åbnes mulighed for en forbedret biblioteksbetjening af bl.a. blinde, svagtseende og indvandrere. Vi er imod, at der indføres reservationsafgifter for bøger, som ikke findes på ens eget bibliotek. Vi har efter vores opfattelse en fælles forpligtelse til at være med til at sørge for, at uanset hvor man bor, har man lige mulighed for at låne de samme bøger.

Vi respekterer også meget det arbejde, som de folkelige kulturelle organisationer står for. Det finder vi er værdifuldt. Vi ser ind imellem, at der skabes det, vi vil kalde en ulige konkurrence om de kulturelle aktiviteter på grund af gratisprincipperne ved bibliotekernes kulturelle arrangementer, og derfor vil vi gerne være med til at skabe mulighed for, at der kan betales entré ved bibliotekernes kulturelle aktiviteter. Frie biblioteker og kravet til kvalitet er meget stærkere end kravet til indhold. De danske folkebiblioteker skal leve op til deres navn, de skal være biblioteker for hele folket. Det er vel derfor uacceptabelt, at et politisk flertal kan bestemme, hvilken litteratur der skal stå på bibliotekshyllerne.

Jeg håber med disse bemærkninger at have givet udtryk for de grundholdninger, vi har over for biblioteksvæsenet, og som vi vil gå positivt til udvalgsarbejdet med.

Wilhelm (VS):

Vi havde på adskillige væsentlige punkter kritiske bemærkninger til det forslag, den forrige regering var fremme med sidste år, men dem skal jeg ikke gentage. De er stadig væk relevante i forhold til det nuværende. Jeg kan henvise til den debat, der var dengang. Men det er jo blevet værre siden da med det forslag, den nuværende regering kommer med her.

Overgangen til bloktilskud, der i sig selv var risikabel, sker nu uden mindste krav om en vis minimumsstandard, uden at den er

[Wilhelm]

ledsaget af en overgangsordning til opbygning af mindre udviklede biblioteksvæsenet rundt omkring, uden at rådighedssummen til en sådan oprustning får lov til at blive stående – den skal bortfalde, og vi har ingen som helst tillid til, at man i stedet kan optage særlige konkrete udbygningsbevillinger på finansloven; det skal nok vise sig ikke at kunne lade sig gøre på grund af landets økonomiske situation osv. – og uden at det, man har kaldt obligatorierne, opretholdes; det er krav med hensyn til åbningstider, uddannede bibliotekarer osv. Det sidste punkt skulle jo have været gennemført så langt tilbage som i 1969. Det blev opgivet. Det blev der dispenseret fra af en meget kontant grund, nemlig at der ikke fandtes tilstrækkeligt med uddannede bibliotekarer. Og nu afskaffer man altså dette krav i en situation, hvor der er en kolossal arbejdsløshed netop blandt bibliotekarer. Det er simpelt hen så tåbeligt også ud fra besparelseshensyn osv., som tænkes kan, men det har vi jo også set på andre områder.

Strafgebyret, som man allerede åbnede for med bloktilskudssænkningen med de radikales støtte i efteråret, skal nu kunne sættes i system. Allerede nu forlyder det – og jeg går ud fra, det er rigtigt, hvad der har været fremme i pressen – at Herlev kommune har indført en bøde på 10 kr., når man afleverer for sent, uden at der er rykket, og 25 kr., hvis man afleverer for sent, efter at der er rykket. Jeg tror, det er fuldstændig korrekt, som det er anført fra bibliotekarside ud fra de erfaringer, man har, at det især er børnene, der nogle gange kommer til at glemme fristerne, og hvis de skal til at have bøder på 25 kr. efter at have fået en rykker, tror jeg, bibliotekarerne har ret i, at mange forældre simpelt hen vil blive nødt til at forbyde deres børn at låne på bibliotekerne, fordi man ikke kan klare de uforudsete udgifter.

Og det skal nu sættes i system. Jeg mener, man kan sammenfatte dette forslag sådan, at det er en klar opfordring til kommunerne om både i bevillingsmæssig henseende og i den indholdsmæssige bibliotekarfunktion at føre hr. Poulsgaards kulturpolitik. Der vil komme besparelser ud af det her, som ligger langt ud over de 8 mill. kr., som de radikale skabte vej for i vinterens forlig om bloktilskuddene. Der vil komme besparelser, simpelt hen fordi det ligger indbygget som en opfordring til kommunerne, når de nu skal skære ned, at

skære på præcis dette område, som ikke længere er et refusionsområde, og hvor der ikke stilles minimumskrav. Og de radikale behøvede ikke, hvis de tænkte sig lidt om, at sige, at de ønsker dette belyst i udvalget. De behøver ikke at appellere til kulturministeren om at få et eller andet undvigende svar om, at man ikke tror, at biblioteksstandarderne vil blive sænket, for det vil den selvfølgelig, når kommunerne har spareproblemer, budgetproblemer, og her får et område, hvor de kan skære ubegrænset, fordi der ikke er minimumskrav.

Jeg ved ikke, om man kan forestille sig, at de radikale efterhånden også vil ødelægge begrebet decentralisering på en sådan måde, at man kan se partiet gå ind for, at de enkelte kommuner også skal bestemme, om der skal være 4 års skolepligt eller 9 års skolepligt her i landet. Det lyder besnærende med decentralisering, men når man ved, at den er direkte kulturfjendsk i den udformning, den får her, når man ved, at der ikke er sikkerhedsnet under i form af minimumsbetingelser, er det at tale udenom at komme med de pæne ord om decentralisering.

Jeg vil til sidst gerne sige, at jeg forstår godt den lille debat, fru Ingerlise Koefoed havde med hr. Poulsgaard, men jeg tror, vi bliver nødt til at se i øjnene, at Poulsgaard'er vil der altid være. Når der kan spekuleres i det på den lavpandede måde, som hr. Poulsgaard helt bevidst som den mest kyniske herinde efter min vurdering spekulerer i det på, havde det ikke hjulpet, at hr. Poulsgaard havde haft adgang til de ord i sin barndom – og det havde han selvfølgelig ligesom alle andre. Spekulation kan man ikke forhindre på den måde, men det, jeg synes var det virkelig tragiske i den sag, var, at Danmarks Radios monopol-TV sørgede for at lave den reklame for hr. Poulsgaard, at man i den grad mangler proportionssans, at man i den grad mangler evnen til at vurdere sin egen effekt, at man laver den reklame for noget så poppet og så bevidst udpekuleret som det nummer, hr. Poulsgaard lavede dér. Jeg synes egentlig, det er dertil, vi skal rette bebrejdelserne, og ikke til den enkelte spekulant, som vi under ingen omstændigheder kan komme af med.

(Kort bemærkning).

Poulsen (FP):

Jeg vil gerne sige til hr. Wilhjem: ja, der er mange Poulsen'er. Jeg er blevet klar over, at der er mange flere, end jeg faktisk havde drømt om der var. Men jeg må anholde det udtryk, at der var kynisk spekulation i det. Da jeg tog til Lysabildskov og mødte kulturministeren, anede jeg ikke et klap om, at fjernsynet kom til stede. De havde ringet, to timer før mødet skulle begynde, og da var jeg på vej derned.

Men jeg synes nok, det er ret relevant i en kulturdebat med landets kulturminister – jeg har ikke haft chancen for en debat med landets kulturminister siden 1975 – at man da spørger, hvad hun siger til, at den slags svineri findes på vore biblioteker. Det er ikke kynisk spekulation, hr. Wilhjem, det kan også være en ærlig forargelse over, at man bruger skatteydermidler til den slags ting. Men det er selvfølgelig kun hr. Wilhjem, der har lov til at have nogle idealer. Vi andre skal bare holde kæft, men vi er nogle stykker, der går til modangreb nu.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg tror, det var hr. Povl Brøndsted, der sagde, at dette lovforslag ville han ikke kalde en reformlov. Det er jeg ganske enig med ham i. Det forslag om ændring af biblioteksloven, som vi har liggende på bordet i dag, er et spartansk forslag, som er i god pagt med tiden. Det er ikke det, der skal løfte dansk biblioteksvæsen op på et højere niveau, det er klart erkendt.

Men så langt som til at sige, at det store arbejde og de mange tanker, der lå i alle de års kommissionsarbejde, er spildt, vil jeg bestemt heller ikke gå. Det var andre ordførere også inde på. Der ligger mange ting i det arbejde, som vil kunne bruges, når de økonomiske konjunkturer giver mulighed for det, men dette forslag opmuntrer ikke kommunerne til at hæve serviceniveauet, og navnlig tvinger det ikke kommunerne til det. På et tidspunkt, hvor et flertal i folkettinget i kraft af regeringens forslag har lettet kommunerne for 3 mia kr., kan man ikke gå ud og sige: og så kan I for resten lige få et pålæg om det og det og det og det, for de to ting hænger ikke sammen.

Fru Mette Groes beskæftigede sig med forholdet mellem bloktilskud og obligatorier og sagde, at med socialdemokratiets forslag om overgang til bloktilskud fulgte den klare betingelse, at der så var nogle obligatorier. Ja, det er muligt, at det var betingelsen, men vil fru Mette Groes også påstå, at en socialdemokratisk kulturminister, efter at man efter de daværende planer havde fjernet 2 mia kr. – ikke 3 mia kr., men 2 mia kr. – fra kommunerne i bloktilskud, ville have været bekendt at gå ud og sige til kommunerne: men uanset at vi gør det, får I altså en række nye krav – over nogle år ganske vist, men alligevel nye krav – om musikbiblioteker og udlån af forskellige fremragende ting, hvilket jeg synes er prisværdigt og godt, hvor det overhovedet kan opretholdes eller etableres? Ville man virkelig have gjort det? Det er jo nemt at komme og sige i dag, at det ville man have gjort, men spørgsmålet er, om man både vil gå ud og sige til kommunerne: nu fjerner vi et antal milliarder, og vi gør det måske igen næste år og næste år igen, og alligevel tvinge kommunerne til, om end over en årrække, at etablere nogle ting.

Man kan sige meget pænt om de obligatorier, men mig bekendt blev der ikke konstateret et flertal her i folkettinget for dem, og det synes jeg nu også må med i billedet.

Så har flere ordførere beskæftiget sig med de besparelser, der er i gang i øjeblikket på biblioteksområdet, og dér må man jo sige, at det går strygende. Regeringen har fremlagt forslag til kommunerne om 8 mill. kr. i besparelser, og det beløb vil blive langt overstegt. Det kan være svært i øjeblikket at danne sig et overblik over, hvor stort beløbet bliver, men et tal, der ligner 6–8 gange det beløb, bliver nok ikke urealistisk. Det kan man så beklage, men igen vil jeg så sige til den socialdemokratiske ordfører: er den socialdemokratiske ordfører orienteret om, at det ikke mindst er i de socialdemokratiske kommuner, hvor man har haft et højt serviceniveau – og tak for det! – man skærer kraftigst? Det er faktisk tilfældet. Jeg har ikke meldinger fra alle landets kommuner; jeg har lovet kulturudvalget en orientering, når jeg har fået det, men jeg kan bare nævne nogle få tal, som ikke må tages for mere end de stikprøvetal, de er, som ikke alle steder er vedtaget, men som giver et billede af, hvad der i øje-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

blikket foregår under den gamle lov med refusion.

I Københavns kommune er den planlagte besparelse 1,3 mill. kr. Jeg beder om, at man sætter disse beløb i relation til de 8 mill. kr., som var regeringens mål på landsplan. I Brøndbyerne skønnes besparelsen at være 1,8 mill. kr. I Hvidovre skønnes besparelsen at være 4 mill. kr. I Herlev skønnes besparelsen at være på 0,7 mill. kr. og øgede indtægter på 130.000 kr.

Det er dog en pæn del, bare disse fire kommuner tegner sig for af den planlagte landsbesparelse på 8 mill. kr. Selvfølgelig ved vi da, at disse kommuner er pressede, og det bekymrer da også mig som fagminister, at man øjensynlig koncentrerer så mange kræfter og så megen spareiver om biblioteksområdet, men det ville da være totalt uanstændigt på dette tidspunkt at gå ud og sige til kommunerne: alt må I gøre, og I får færre penge at gøre det med, og så kan I i øvrigt få et par nye krav serveret. Det var heller ikke de meldinger, vi fik fra kommunerne, da man bad om forslag til regelsaneringer og til lempelser, det kan jeg garantere den socialdemokratiske ordfører for. Dér var tonen en anden.

Om niveauet vil blive sænket? Det er klart en lokal afgørelse. Tør man tage chancen for at lade de lokale kommunalbestyrelser eller byråd, der i dag finansierer 80 pct. af udgiften, tage risikoen for, at det overlades til dem selv at bestemme, hvordan deres skattekroner skal bruges? Ja, det er jo spørgsmålet, om man tør det, men jeg vil bare stadig væk fremhæve, at det på et tidspunkt, hvor der dog bliver givet 20 pct. i refusion – og det vælter ikke verden, det er vi vel enige om – ikke har afholdt kommunerne fra at spare, fordi de tilsyneladende er i en meget stram situation.

Så er der blevet rejst spørgsmål om forskningsbibliotekerne, og flere ordførere har efterlyst forskningsbibliotekerne i forslaget. Jeg vil gerne sige: nej, vi har ikke taget et forslag om et direktorat med, og det er der flere grunde til. For det første er dette, som jeg tidligere sagde, et spartansk forslag, der skal indføre overgangen til bloktilskud og bringe nogle andre små ting på plads. Forskningsbibliotekernes problemer er langt større end som så. Men jeg mener derudover heller ikke, at forskningsbibliotekernes problemer

løses ved at lave et direktorat, ikke på nogen måde. Det er ikke et direktorat eller en administrativ sammenlægning, der vil redde forskningsbibliotekernes situation i dag. Det, der måske kan være brug for, er en noget bedre koordinering, samarbejde og nogle tekniske muligheder for at udnytte nogle ressourcer bedre, og det kan sandsynligvis gøres for et langt mindre beløb, end et stort, fint direktorat ville kræve.

Den anden side af sagen er, at det, forskningsbibliotekerne mere end noget har brug for, er penge til bøger, tidsskrifter og øvrige materialer, for det er dér, behovet ligger.

Og skal man så igen – og det kan man selvfølgelig se forskelligt på – indstille sig efter, hvad der ligger i tiden, så er det vel dér, man skal sætte ind og sige: men så må vi forsøge – hvilket ikke mindst takket være en indsats fra det radikale venstre også blev gjort under finanslovvedtagelsen – at styrke indholdet i disse forskningsbiblioteker, for det er da vel det, der er afgørende, og ikke, hvor de hører hjemme, eller hvem der styrer hvem.

Men i øvrigt vil jeg sige til både hr. Povl Brøndsted og fru Ingerlise Koefoed, at jeg meget gerne vil være med til at drøfte videre, hvordan vi kan foretage denne styrkelse og denne koordinering af de forskningsbiblioteker, vi har, og som i dag ligger under to forskellige ministerier. Det kan de for min skyld blive ved med, det synes jeg er udmærket, men en koordinering, et bedre samarbejde og en bedre udnyttelse af ressourcerne vil jeg meget gerne være med til at diskutere.

Så rejste fru Ingerlise Koefoed spørgsmålet om skolebiblioteksudvalget og bogudvalget, og dertil må jeg sige: vel er det rigtigt, at der i forslaget lægges op til, at bestemmelsen om, at de skal være der, udgår, det er rigtigt. Men der er intet som helst, der hindrer kommunen i at indrette sig på den måde, at man har et skolebiblioteksudvalg og et bogudvalg. Der står udtrykkeligt i en af paragrafferne i loven, at dette skal ske i samarbejde med folkebiblioteket. Jeg synes personlig, at det ville være en fremragende idé, om man fik disse bogudvalg til at fungere, således at skolebibliotekarere og børnebibliotekarere sammen fordelte ikke ressourcerne, men opgaverne, og diskuterede sig frem til, hvordan ressourcerne bedst blev udnyttet. Det synes jeg ville være en ganske klar fordel for begge områ-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

der. Jeg synes også absolut, at et skolebiblioteksudvalg kunne være glimrende at have.

Nu er det bare således, at vi har fået en kommunal styrelseslov i mellemtiden, som siger noget om, hvilke stående udvalg der skal være, og så har man fra regeringens side ikke fundet, at man skal lave en lov, hvori man udtrykkeligt nævner, at det skal være sådan og sådan. Kommunerne har mulighed for at indrette sig anderledes, men jeg håber da i hvert fald, at jeg med disse bemærkninger har tilkendegivet – og det gør jeg selvfølgelig meget gerne skriftligt over for udvalget – at jeg i allerhøjeste grad mener, at det vil være en fornuftig måde at komme videre på at genetablere de udvalg, hvor de har været; de eksisterer dog flere steder. Jeg tror også, at samarbejdsformen vil blive bedre rundt omkring nu, hvor man har klarhed over, hvordan det forvaltningsmæssigt skal køre, og hvordan lovforslaget ender.

Med hensyn til hr. Poulsgaards spørgsmål om bogvalg vil jeg sige, at hvis hr. Poulsgaards tilslutning til forslaget er betinget af, at jeg i dag vil love, at lektørerne skal sætte små mærker på, kommer dette forslag nok til at lide en krank skæbne, så har det ikke mange chancer i hr. Poulsgaards parti. Sådan opfattede jeg nu heller ikke hr. Poulsgaard. Det, der er blevet bevist i de seneste år, bl.a. gennem den såkaldte Thistedssag, er, at det er en lokal afgørelse, hvordan man lægger bogvalgskriterierne. Det er bibliotekarer, der vælger, men det sker under ansvar over for kommunalbestyrelsen og kulturudvalget. Og en anden væsentlig ting er, at når man lægger disse kriterier, må man under alle omstændigheder tage hensyn til, at det sker på baggrund af et krav om lødighed og aktualitet og andre krav, som hr. Poulsgaard udmærket kender fra loven, og altså ikke f.eks. ud fra politiske synspunkter, hvilket hr. Poulsgaards lille sag fra, jeg tror, det var Nibe også ganske klart viste. Det må man ikke, det kan ikke være politiske eller religiøse anskuelser, der gør, at man forkaster eller accepterer en bog, det er alene lødigheds- og aktualitetskravet, der skal opfyldes, og det må de lokale naturligvis tage hensyn til. Men bortset fra det ligger ansvaret i det lokale område, og dér tror jeg ærlig talt det ligger godt.

Med hensyn til bøderne vil jeg gerne sige, at hensigten med, at det nu er nævnt, er, at

man gerne vil bringe den sag på plads. Om-budsmanden har tidligere i nogle skrivelser givet udtryk for, at han ikke syntes, det var heldigt, hvis man opkrævede bøder ud over det, som man kunne kalde omkostningsdækning i forbindelse med hjemkaldelsen.

Dette med omkostningsdækningen kan være meget svært at definere, for hvad skal man indregne? Skal man indregne portoen eller det lille kort eller arbejdslønnen eller hvad? Og derfor føler jeg, at det har været den rimeligste måde at gøre det på at give tilladelsen gennem en lov og så – og det er planen – fastsætte nogle maksimumsgrænser for, hvad man kan opkræve af bøder.

Jeg vil gerne sige til hr. Wilhjelm, at jeg har megen sympati for de synspunkter, hr. Wilhjelm gav udtryk for – det er ikke så tit, jeg har lejlighed til at sige det, men når jeg har det, skal det også siges. Jeg synes, der er megen grund til, at vi under udvalgsbehandlingen drøfter de maksimumsgrænser, for jeg er bestemt ikke interesseret i, at det skal komme til at virke på den måde, at børn af økonomisk lidt dårligere stillede forældre ikke får lov til at låne på bibliotekerne, fordi man eventuelt ikke kan betale bøderne. Det står jeg i hvert fald ikke for, og derfor vil jeg meget gerne under udvalgsbehandlingen drøfte disse maksimumsgrænser, og jeg forestiller mig heller ikke, at de skal ligge på 50 og 100 kr., og hvad der i øvrigt har svirret i dagspressen. Jeg ved ikke, hvad man har gjort rundt omkring, men det lød i hvert fald ikke tillokkende, og det er bestemt ikke dér, maksimumsgrænserne skal ligge, synes jeg.

Til sidst vil jeg takke ordførerne og sige, at nu er der selvfølgelig behov for, at vi under udvalgsarbejdet får nogle beregninger, nogle taleksempler fra forskellige kommuner eller stikprøvekommuner over, hvordan det kommer til at virke, når man overgår til bloktilskud. Og jeg er helt klar til at lave de beregninger, for selvfølgelig må vi vide, hvad vi gør. Vi må vide, om der er en bestemt type kommuner, der kan komme i klemme her, vi må vide, hvordan man straffer og hvordan man lemper rundt omkring. De virkninger må vi have, og det er jeg helt klar til at medvirke til. Jeg forstår også udmærket godt bemærkningerne fra fru Eva Møller om, at man ikke bryder sig om at udstede blankochecks, det ville jeg heller ikke gøre til nogen minister og såmænd heller ikke engang til

[Ministeren for kulturelle anliggender]

mig selv, så jeg synes, vi skulle prøve under udvalgsbehandlingen at få nogle fornuftige tal frem, der viser, hvordan dette kommer til at være.

Men jeg vil gerne takke ordførerne i første omgang.

Mette Groes (S):

Jeg vil godt sige til ministeren, at min argumentation omkring bloktilskuddene var den, at vi ikke kan gå ind for at gå over til bloktilskud, så længe vi ikke ved, hvad der ligger af samlede planer i regeringen om, hvordan det skal fungere i alle sektorerne, og hvordan regeringen har tænkt sig at bloktilskuddene skal udregnes.

Og så må ministeren undskylde mig, at jeg tager obligatorierne med. Det er ikke for specielt at drille ministeren, det er simpelt hen, fordi der er pokker til forskel på, om man har en folkebibliotekslov, hvor der står, at der skal være faguddannet personale, at der skal være nogle ordentlige arrangementer, og der samtidig gives bloktilskud, og om man har en folkebibliotekslov, hvor der ikke står noget om den slags ting og der alligevel ikke er en bloktilskudsordning.

Ministeren siger, at man skærer kraftigst i de socialdemokratiske kommuner. Det kan vi ærlig talt ikke gøre for. Hvis skyld er det? Det er jo regeringens. Det er regeringen, der med sin bloktilskudspolitik har tvunget de socialdemokratiske kommuner til at skære ned. Det er ikke noget, de ønsker. At de socialdemokratiske kommuner tilfældigvis også er de største, kan vi jo kun være glade for, men at det i denne sammenhæng giver dem et problem, fordi bloktilskudsordningen, sådan som regeringen ønsker den, rammer de store kommuner hårdest, synes jeg dårligt man kan laste os for i hvert fald.

Så siger ministeren, at man ikke løser forskningsbibliotekernes problemer med et direktorat. Det har vi aldrig nogen sinde hævdet at man gør, men en af de ting, vi gerne ville med vores eget bibliotekslovforslag, var at skabe et samarbejde mellem forskningsbibliotekerne og folkebibliotekerne og få lavet nogle rammer for forskningsbibliotekerne, således at de kunne udvikle sig inden for en lovgivning, som er savnet. Der har aldrig været etableret en sådan lovgivning for forskningsbibliotekerne, og jeg synes sta-

dig væk, det er en mangel ved forslaget, at man slet ikke går ind i det. Jeg tror ikke, at de mennesker, der har arbejdet så længe med bibliotekscommissionens forslag, er helt enige med ministeren, når hun siger, at det får de nok glæde af en anden gang. Det, vi frygter, når ministeren kommer med et lovforslag af den karakter, som vi ser i dag, er, at den anden gang simpelt hen ikke kommer.

Povl Brøndsted (V):

Det kan egentlig undre i en debat som den, vi har i dag, at bloktilskudsordninger bliver ved med at være et spøgelse, for vi har jo igennem de senere år set mangfoldige områder overgå til bloktilskud, og de har absolut ikke lidt nød eller været sultet væk. Jeg tænker på et område som ungdomsskolen i kommunerne. Jeg kender mangfoldige eksempler på, at man også efter, at bloktilskudsordningen er indført, har udvidet ungdomsskoleundervisningen efter behov. Jeg tror, det vil være akkurat det samme, når vi kommer til biblioteksområdet. Der kan sikkert nævnes uheldige eksempler, der er jo også sorte får blandt kommunerne, men jeg er ganske overbevist om, at biblioteksvæsenet for alle ansvarlige kommunalfolk er en hjer-tesag. Det er jo en af de ting, kommunerne er stolte af er i orden, og utrolig mange steder er de stolte af at vise det frem, når man kommer der. Derfor er jeg temmelig sikker på, at kommunalfolk i dagens Danmark har et vældigt ønske om at bevare et godt biblioteksvæsen i de enkelte kommuner.

Til fru Ingerlise Koefoed vil jeg da sige, at jeg glæder mig til at se det forslag om forskningsbiblioteker, som her blev bebudet, for der kan jo også gøres meget godt uden store midler. Det ville da glæde mig, hvis SF kommer med sit forslag, selv om SF ikke har for vane at være ansvarligt med hensyn til den økonomiske side.

Jeg vil da sige ministeren tak for de bemærkninger, der kom om et eller andet endnu ret løst og svævende. Jeg tog det faktisk som lidt af et tilsagn om, at i hvert fald den side af forskningsbiblioteksverdenen, der har med indkøb af bøger og tidsskrifter og andre vigtige ting at gøre, er noget, ministeren ikke alene vil bestrebe sig på at sikre, men vil sikre midler til. Jeg tror, det er en afgørende forudsætning for at leve op til ønsket om at

[Brøndsted]

få stadig mere sat i gang, mere aktivitet, og dermed få styrket det, der er den store vanskelighed i dansk samfundsøkonomi i dag. Derfor håber, jeg, at det var et løfte, og jeg håber, at der må blive handlet hurtigt.

Ingerlise Koefoed (SF):

Hr. Povl Brøndsted siger, at det ser ud til, at der er mange herinde, der stadig betragter bloktilskudsordningen som et spøgelse. Det er ikke rigtigt, i hvert fald ikke for vores vedkommende. Det, vi er meget betænkelige ved, er, at bloktilskuddene er så utrolig nemme at skære i. Det, vi har set i den sidste tid, er, at regeringen har skåret 3 mia kr. i bloktilskuddene, og det er bebudet, at der skal skæres yderligere – jeg tror, det er 3 mia kr. – til næste år. Det er ikke trøsterigt at tænke på, at bibliotekerne, som er meget forskelligt udbyggede i de forskellige kommuner, netop på det tidspunkt skal overgå til bloktilskudsordningen. Det er derfor, vi er så betænkelige.

Vi er naturligvis også betænkelige, fordi der til overgangen til bloktilskudsordningen ikke er bundet i hvert fald et par vigtige obligatorier. Det er rigtigt, som ministeren siger, at det ville være urimeligt, hvis man i dag fra regeringens side, når man har skåret så stærkt i tilskuddene til kommunerne og har pålagt kommunerne at spare så meget, som de nu skal spare, ville stille meget store krav til dem om hurtigt at gennemføre nogle store udgifter. Men det er sådan set ikke det, vi taler om. Det, vi taler om, er, at man burde se på det lovforslag, der forelå sidst, se på de obligatorier, som socialdemokratiet havde bygget ind i det, og hvor jeg tror, der var flertal for de fleste her i folketinget ved første behandling, og strække dem lidt. I forvejen var det nogle meget blide overgangsordninger, man havde regnet med, og man kunne godt gøre dem endnu blidere ved at strække dem lidt længere.

Det, der var vigtigt, var, at denne lov fastslog, at man i løbet af 3 år, 4 år eller 5 år skulle være overgået til heltidsbiblioteksbetjening, som det hedder, i alle kommuner, at opsøgende biblioteksvirksomhed skulle være obligatorisk, og at man inden for et amt skulle have et eller andet obligatorium med hensyn til musikbiblioteksvæsen, for blot at nævne et par af de ting, som jeg i hvert fald

synes burde have stået i denne lov for at minde kommunerne om, hvad et bibliotek er, når det skal kunne fungere ordentligt. Besparelserne på arbejdsløshedsunderstøttelsen ville jo lette på biblioteksudgifterne i øvrigt, for gjorde man bibliotekerne til biblioteker med faguddannet bibliotekarisk arbejdskraft, så ville man i hvert fald spare nogle penge til de arbejdsløse bibliotekarer.

Det glæder mig, at ministeren vil kigge på bødестørrelsen.

Jeg vil sige til den, der sagde, at der er meget at hente på bibliotekstilsynet, at det er der ikke. Det er meget vigtigt, at vi bevarer den forsøgsvirksomhed, den undersøgelsesvirksomhed og den rådgivningsvirksomhed, bibliotekstilsynet udfører og stadig skal udføre.

Poulsgaard (FP):

Jeg vil gerne først sige til ministeren, at der fra min side skal lyde en stor tak. Hvor var det uretfærdigt, det angreb, ministeren var udsat for fra SFs og fra socialdemokratiets og fra VS' side, fra disse partier, som strør om sig med midler og lover guld og grønne skove, selv om de ved, at vi pantsætter dette land for hundrede tusinde kroner i minuttet.

Det er ikke rart at være minister i nedskæringstider, men også for socialdemokratiske ministre var det jo nødvendigt at skære ned, hvis det havde været. Jeg synes, at den nuværende kulturminister i hvert fald forsvare det på en hæderlig måde. At der så vil gå meget længe, er en helt, helt anden historie.

Ministeren spurgte mig, om det var en betingelse for, at vi kunne medvirke til lovforslagets gennemførelse, at jeg fik de lektørudtalelser. Jeg fik nogle bemærkninger, og så tror ministeren ikke, at der bliver noget ud af det. Nej, der er mange ting i det lovforslag, vi er positivt indstillede over for, og nogle ting, vi er negativt indstillede over for. Jeg synes, at ministeren er kommet lidt for let om ved det. I de mange breve, jeg har fået de senere dage, bliver der nævnt en herre til. Han hedder hr. Erhard Jakobsen. Han er faktisk et mandfolk, er der nogle der siger. Jeg tror nok, at ministeren kender hr. Erhard Jakobsen, og både ministeren og hr. Erhard Jakobsen ved, hvilket kæmpearbejde det er at være kommunalpolitiker. Vi kan ikke for-

[Poulsgaard]

vente, at disse kommunalpolitikere læser alle de børnebøger, der udkommer, det ville jo være et fuldstændig urimeligt krav, men vi kan godt forvente, at hvis de mennesker, der har den opgave at læse de bøger, støder på en sådan bog, så sender de den til kommunalbestyrelsen til udtalelse. Det kan ikke være urimeligt, at de, der betaler for de bøger, der står på bibliotekerne, også har indflydelse på det.

Men det korte af det lange: lad os nu få et fornuftigt ændringsforslag til dette lovforslag, så vil vi godt være fødselshjælpere.

Larsen-Ledet (RV):

Jeg vil gerne sige til hr. Wilhjelm, at efter min opfattelse kan bibliotekernes kulturelle værdi vel ikke bare måles som proportional med mængden af de penge, man bruger. Der må også være noget, der hedder måden, man bruger pengene på. Det er klart, at i en tid, hvor der skal spares, er vi også tvunget til at se på det område.

Det fremgik af hr. Wilhjelm's bemærkninger, at de 8 mill. kr., der var tale om, var et radikalt forslag. Besparelsesforslaget i sin tid var på omkring 50 mill. kr. Det har de radikale været med til at forhandle om, og det endte med resultatet de 8 mill. kr. Jeg ville gerne korrigere det. Jeg ved ikke, om det var tilsigtet, men i hvert fald de, der hørte det, fik den opfattelse, at de 8 mill. kr. direkte var en radikal opfindelse.

Wilhjelm (VS):

Jeg har på intet tidspunkt sagt, at det var et radikalt forslag. Jeg beklager, hvis det kunne opfattes sådan. Men hr. Larsen-Ledet og hr. Bernhard Baunsgaard og øvrige radikale må forstå, at hvis deres parti skal betragtes som et alvorligt parti, så skal de ikke bedømmes på, hvad de afviser af vanvittige forslag, så skal de bedømmes på, hvad de selv hjælper igennem.

Sagen var, at besparelsen på de 8 mill. kr. var de radikales ansvar, for så vidt som denne besparelse på 8 mill. kr. aldrig kunne være kommet igennem, hvis ikke de radikale havde villet det; så havde der nemlig været et flertal imod det. At de radikale har afvist et vanvittigt forslag fra fremskridtspartiet om fuldstændig at nedlægge biblioteksvæsenet, kan vi da ikke gøre til de radikales eksistens-

berettigelse her i verden, så er det endnu mere småt, end jeg havde troet det var, for det radikale venstres eksistensberettigelse. De radikale skal bedømmes på, hvad de faktisk får gennemført, og her fik de gennemført – og kun de kunne sikre det gennemført – en besparelse på 8 mill. kr.

Så kom der noget, der var nok så interessant, og det var, at ministeren gav oplysninger om, hvordan dette har virket i kun 4 af landets kommuner. Så vidt jeg kunne følge med, har denne besparelse på 8 mill. kr. på landsbasis, som de radikale var fødselshjælpere for, i kun 4 kommuner resulteret i besparelser på et sted mellem 6 og 7 mill. kr. Hvad er det så blevet til på landsbasis? Ja, det må vel være blevet 20 mill. kr. eller 30 mill. kr., og hvis de fire kommuner virkelig er repræsentative – det er de nok ikke helt – ville det vel nærmest blive 80 mill. kr. Det kunne man da godt efterlyse den radikale holdning til. Hvad siger man til, at man nu får at vide, at det, man åbnede for med sit tilsagn om at spare på bibliotekerne ved bloktilskudsnedskæringerne i efteråret, faktisk har ført til langt, langt større biblioteksbesparelser end de 8 mill. kr., måske endda større end de 50 mill. kr., hr. Larsen-Ledet nu roser sig af at de radikale ikke gik med til, hvis det ellers var noget at rose sig af?

På samme måde synes jeg nok, at ministerens oplysninger om de fire kommuners resultater fuldstændig dementerer hr. Povl Brøndsted's fromme ønsker. Jeg tror, at hr. Povl Brøndsted har ret, når han siger, at de fleste kommunalpolitikere hæger om deres biblioteksvæsen, de er stolte af det, osv. Men nu viser det sig faktisk, at det, man vedtog her før jul, og som man påstod ville være en nedskæring på bibliotekerne på 8 mill. kr. alene i 4 kommuner – for de andre kender jeg ikke resultatet; jeg ved ikke, om ministeren gør det – har givet besparelser på – hæng mig nu ikke op på tallet, men så vidt jeg kunne følge med – en 6-7 mill. kr., altså tre fjerdedele af det, det skulle være for hele landet.

Det tyder på, at selv om kommunalpolitikere hæger om deres biblioteksvæsen, så føler de sig i øjeblikket nødsaget til at skære ned. Og overgår vi til bloktilskud uden sikkerhedsnet i form af det, man har kaldt obligatorier, så ved vi, hvordan det vil gå. Så behøver hr. Larsen-Ledet, så behøver det ra-

[Wilhelm]

dikale venstre ikke at spørge ministeren, hvordan det vil gå. Så vil de besparelser blive temmelig massive; det har vi allerede set med resultatet af de 8 mill. kr.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Nu vi er i gang med hr. Wilhelms vildfarelser, kan vi vel tage fat på én til.

Man skulle dog tro, at hr. Wilhelm vidste, at der er noget, der hedder kommunalt selvstyre. Når vi siger besparelser på 8 mill. kr., så siger vi til kommunerne: her kan I vælge at spare. Hvis kommunerne vælger at spare mere, så kan vi beklage det, og det gør jeg, hvis de gør det på biblioteksområdet.

Men det, der skete fra folketingets side, var, at vi sagde, at 8 mill. kr. sker der intet ved at man sparer på biblioteksområdet. Vi ser meget gerne, som jeg har haft lejlighed til at oplyse hr. Wilhelm om andre steder, den ubillige konkurrence, hvor man fra statsligt og kommunalt hold dirigerer, hvilke foredrag der skal ud i de forskellige kommuner, ophævet, det monopol, der var ved, at bibliotekerne fik skattepenge til at lave de foredrag gratis, mens foredragsforeninger og andre var nødt til at tage entré. Jeg kan heller ikke se noget asocialt i, at man siger, at hvis folk ikke kan sørge for at overholde fristen for at låne bøger, skal de betale bøde.

Det var den slags anvisninger, vi gik med til. Dem står jeg ved. Det burde for længst være gennemført af en socialdemokratisk regering i en økonomisk krisetid. Når kommunerne så går videre, end vi ønsker, har vi kun ét middel, og det har vi sagt til vore lokale folk: gå imod besparelser på disse områder! Brug andre steder at spare på end lige netop disse!

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Man bliver jo rørt til tårer, når man hører hr. Wilhelm, hvis ikke man vidste, det var ræven, der lokkede for de gæs. Det lød jo voldsomt. 8 mill. kr. ud af hvor meget, hr. Wilhelm? Da vi lavede vores bibliotekslovsforslag, regnede vi ud, at biblioteksvæsenet koster lige ved 2 mia kr. Jeg synes, at hvis hr. Wilhelm gerne vil være en ansvarlig politiker, så skulle han stå op og rose de kommuner, der har formået at spare på det, og

sige: ja men der er jo rige muligheder for besparelser.

Nu jeg er i gang heroppe, vil jeg gerne sige, at hr. Bernhard Baunsgaard var nok ikke så glad for, at jeg også roste ham, men jeg gør det altså, for den konkurrence, der er på bibliotekssiden, er fuldstændig meningsløs. Der er områder nok at tage fat på.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Det er en interessant ny kulturpolitik hos de radikale, hr. Bernhard Baunsgaard er ved at udvikle, hvor det kaldes ubillig konkurrence, når visse kulturtilbud er gratis, mens der er foreninger, der tager penge for det. Jeg er meget spændt på, hvad denne holdning kan føre til i det lange løb. Foreløbig har vi hørt mystiske bemærkninger om, at det ville blive lettere at gennemføre kontroversielle arrangementer, når der blev taget betaling for dem. Det har vi ikke set nogen som helst sandsynliggørelse af.

Vi har også fået at vide, at det, at bibliotekerne hidtil ikke har taget entré, forhindrer et samarbejde om arrangementerne. Hr. Bernhard Baunsgaard skylder os at oplyse, om det er, fordi bibliotekerne dengang fik at vide, at de ikke måtte tage entré, for det er jo den interessante nyudvikling i tolkningen af lovgivningen om gratisprincippet.

Jeg synes også, det er interessant – i betragtning af, at det er de radikale, der hjælper betalingshospitalerne igennem – om vi om få år skal høre hr. Bernhard Baunsgaard eller andre radikale ordførere begynde at tale om, at det er ubillig konkurrence, at der stadigvæk findes hospitaler, der kører efter gratisprincippet.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg kunne også godt lide at vide, hvad det er for mange foreninger, hr. Bernhard Baunsgaard kender, der er gået ned på grund af bibliotekernes virksomhed. Sandheden er jo den, at bibliotekerne mange, mange steder har støttet foreningslivet meget. De har udført en meget vigtig og halvkedelig sekretariatsfunktion for foreningerne, og de er gået ind i et tæt samarbejde om de kulturelle arrangementer i kommunen med foreningerne.

[Ingerlise Koefoed]

Bibliotekerne har mange steder taget ting op, som ellers ikke var taget op. Er det blevet en succes, har de med glæde overladt til foreningerne at køre initiativerne videre. Derfor mener jeg, at der er meget populisme i det, som hr. Bernhard Baunsgaard bliver ved med at sige.

Vi har taget det op i kulturudvalget. Vi har stillet spørgsmål om, i hvor mange kommuner bibliotekerne er inde i et tæt samarbejde med foreningerne, hvor mange steder der er kulturelle samråd, som bruger bibliotekerne som sekretariat. Det er nogle vigtige ting at få belyst, og det vil måske kunne overbevise hr. Bernhard Baunsgaard om, at meget af det andet er noget sludder.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg frabeder mig, at man lægger mig andre ord i munden end dem, jeg selv bruger. Jeg har ikke sagt noget om, hvor mange foreninger der er forsvundet. Jeg har sagt, at det er en ubillig konkurrence, når foredragsforeninger er nødt til, fordi de skal betale honorar, at opkræve entré.

Det kan godt være, at hverken hr. Wilhelm eller fru Ingerlise Koefoed kan finde ud af, hvor det er, man prøver at presse ting igennem efter ønske. Men det kan dog ikke være ukendt for nogen af de to, at vi havde Thisted sagen. Tror man, at de i Thisted fik lov til at arrangere virkelig kontroversielle foredrag gennem bibliotekerne? Det tror jeg ikke, når de ikke engang turde anskaffe Bent Hallers bog. Jeg tror, at forskellen mellem disse socialistiske indstillinger og vores er, at socialisterne mener, at myndighederne ved bedre end folket. Jeg tror på, at skal vi have virkelig fornyelse, så skal det komme gennem de folkelige bevægelser, og derfor må vi ikke svigte dem, specielt ikke i en økonomisk vanskelig tid.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Fru Mette Groes sagde for snart lang tid siden, at det ikke var ligegyldigt, om man havde et krav om heltidsbiblioteker eller ej. Nej, det er klart, at det gør en vis forskel. Men er det ikke at leve i fortiden, at man netop på dette tidspunkt, efter også under den socialdemokratiske kulturminister at ha-

ve dispenseret i årevis fra dette krav, nu, hvor kommunernes økonomi er mere betrængt end nogen sinde, hvor man – hvad også den socialdemokratiske regering gjorde – vil skære i bloktilskuddene, og hvor kommunerne har store problemer med deres egne skatteprocenter – det er den klemme, kommunerne sidder i – synes, at det er indlysende rigtigt at sige til kommunerne, at nu skal de altså lave heltidsbiblioteker? Jeg kan ikke se sammenhængen i det.

Jeg kan godt se det ønskelige i, at kommunerne, når det letter lidt, får taget sig sammen og får peppet deres biblioteksvæsen op på det område, og det er derfor, vi har bevarer en dispositionssum, som dog ikke virker særlig tillokkende for kommunerne, for der er næsten ikke nogen, der bruger den, og det har der heller ikke været de foregående år. Til gengæld har kulturministeriet været glad over at kunne bruge den som kompenserende besparelse til mange andre gode formål. Pengene er altså ikke blevet brugt i noget særligt omfang, og så kommer man nu pludselig og siger: ja men det er lige nu, nu skal det være, for nu er økonomien altså så dårlig, at nu må der gøres noget drastisk. Det hænger altså ikke sammen, fru Mette Groes.

Flere ordførere har drøftet besparelsens størrelse. Jeg vil gerne gentage det forbehold, jeg nævnte med hensyn til de fire kommuners tal. Det er tal, som er løseligt opgivet. Det er tal, som ikke alle steder er blevet vedtaget af de pågældende kommunalbestyrelser. Derfor beder jeg om, at man tager dem med det forbehold, som jeg nævnte, inden jeg nævnte tallene. Sådan ser det altså ud også i socialdemokratiske kommuner, som føler sig klemt. Nu er der ikke noget mærkeligt i, at det er store socialdemokratiske kommuner i Københavns omegn, der sparer mest, for det er jo dér, serviceniveauet er højest. Det er der ikke noget besynderligt i. Jeg nævnte tallene for at illustrere, at masser af kommuner har valgt at spare på biblioteksvæsenet.

Det er ikke rigtigt, hvad fru Mette Groes siger, at det er kommunerne jo nødt til. Nej, det er de faktisk ikke. Kommunerne har fået anvist besparelsesmuligheder for 8 mill. kr., og med de 8 mill. kr. har de fået reduceret deres bloktilskud. Men det, de har valgt at gøre i disse fire kommuner og i øvrigt i masser af andre kommuner, er tilsyneladende, at de siger: ja men i stedet for at spare på det

[Ministeren for kulturelle anliggender]

eller det eller det område sparer vi på biblioteksvæsenet. Det er det, jeg synes kan give anledning til bekymring. På den anden side kan jeg jo ikke tillade mig at angribe eller anke eller klage til kommunerne over, at de gør sådan, for det hører under det kommunale selvstyre, og man må have tillid til, at de mennesker, der er derude, bedst ved, om de kan tillade sig at lukke biblioteket en mandag formiddag, hvor der måske er flere ansatte, end der er lånere. Det er ikke kulturministerens eller folketingets ansvar. Det føler jeg må ligge i det lokale område, hvor man kender forholdene.

Så er der en anden ting. Jeg vil sige ligesom hr. Bernhard Baunsgaard, at jeg mener, man fuldt ud kan stå inde for de 8 mill. kr. med hensyn til forsvarligheden i fordelingen på bøder og kulturelle arrangementer og åbningstider.

Hvis disse tal er rigtige, så må kommunerne sandelig også have sparet på noget andet end det, for det kan de ikke få 60 mill. kr. hjem på, det tror jeg ikke på. Det, der må være sket, er, at nogle af kommunerne er begyndt på at spare måske et musikbibliotek væk eller andre drastiske ting. Ellers kan de ikke nå op på de tal. Det har de jo kunnet selv under den gamle lov.

Jeg føler altså stadig væk ikke, at man nu skal lægge nogle obligatorier ind, som er udtryk for nogle dejlige og nogle smukke og nogle kulturelt værdifulde tilbud til borgerne, og jeg holder af alle de obligatorier. Det er altså ikke tidspunktet lige nu. De tanker kan måske tages op, når det engang går noget bedre, men jeg vil i hvert fald ikke lægge ryg til, at vi går ud og siger til kommunerne, at lige nu skal der være fest.

(Kort bemærkning).

Mette Groes (S):

Jeg vil godt spørge ministeren, om det ikke er lidt mærkværdigt på et tidspunkt, hvor alle landets kommuner vander sig under regeringens bloktilskudspolitik, at rette en anklage, at gøre opmærksom på, at der er en sammenhæng imellem at få et bloktilskud og at have noget ganske bestemt, man skal bruge det til. Det synspunkt, jeg forfægter, er, at skal vi have bloktilskud, så må vi også vide helt præcist, hvordan det skal fordeles, sådan at vi kan sikre os, at niveauet på biblioteker-

ne opretholdes. Der er for os at se den sammenhæng mellem bloktilskud og obligatorier, at vi ikke kan give bloktilskud uden samtidig at være fuldstændig sikre på, hvordan de bruges, og vide, om vi kan komme igennem med de krav, som vi selv stiller i vores egen lov.

Jeg synes, det er en lille smule mærkeligt at komme dansende med det kommunale selvstyre i forbindelse med det lovforslag, vi drøfter. Hvis det kulturelle område presses ud af bloktilskudsordningen, så er der jo ikke meget at have det kommunale selvstyre i.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Det er ikke tidspunktet lige nu, siger ministeren. Så vil jeg godt spørge: nu har vi arbejdsløse bibliotekarer i et uhyggelig stort antal. Der er ikke alternative beskæftigelsesmuligheder for dem, for der er over en kvart million arbejdsløse. Der er ingen, der tror på, at det vil ændre sig de næste 10 år. Det er derfor samfundsøkonomisk så at sige gratis at lave den serviceforbedring at kræve faguddannede bibliotekarer på alle biblioteker. Hvis ikke det er tidspunktet nu, hvornår er det så?

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg har bedt om ordet i anledning af fru Mette Groes' mærkværdige udtalelser om bloktilskuddene.

Nu har folketinget i snart mange år beskæftiget sig med bloktilskud, fortrinsvis under socialdemokratiske regeringer og ministre. Jeg har aldrig før hørt den opfattelse, at man kan give bloktilskud og samtidig bestemme, hvad kommunerne skal bruge disse penge til. Forudsætningen for bloktilskud er naturligvis, at man siger: her giver vi jer nogle penge, og så håber vi, at I bruger dem på bedst mulig måde – og så nævner man en hel række formål. Det eneste, vi kan gøre i den forbindelse, er naturligvis, at vi siger, at der skal være et vist mindstemål. Man kan ikke få tilskud til skoler, uden at der er en skole i kommunen. Længere kan vi ikke gå. Ellers er det jo centralisering igen, og det ved jeg godt at socialdemokraterne kan lide, men har vi dog ikke snart lært gennem de sidste men-

[Bernhard Baunsgaard]

neskealdre, at vi er gået for langt i centraliseringen?

(Kort bemærkning).

Mette Groes (S):

Det har ikke noget som helst med centralisme at gøre at fastholde den sammenhæng mellem bloktilskud og obligatorier, der er i socialdemokratiets forslag til folkebibliotekslov.

Formanden:

Hr. Bernhard Baunsgaard for en kort bemærkning, og mon så ikke vi kunne gå videre med ministeren?

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jo, det er klart, at sender man nogle penge til kommunen og siger: dem skal I bruge til det og det, færdig! – så er det centralisme. Vi ønsker ikke denne centralisme. Vi tror på, at befolkningen bedst ved, hvad der tjener dens eget bedste. Det gør ingen minister, det gør ingen borgmester. Det gør befolkningen selv.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg håber, det skal blive mit sidste indlæg i aften.

Hvis jeg forstod noget af, hvad fru Mette Groes sagde, så var der 2 oplysninger, fru Mette Groes gerne ville have: hvordan vil bloktilskud ramme i forhold til de refusionsbeløb, de enkelte kommuner får i dag? Det kan vi undersøge, det gav jeg tilsagn om for en times tid siden, og det mener jeg stadig væk.

Hvad kommunerne vil gøre med deres besparelser i det kommende år, må fru Mette Groes altså ikke forvente at jeg ved noget som helst om. Det kan fru Mette Groes gå ud og spørge nogle af sine mange partifæller om, for de har noget mere indflydelse end mine partifæller, dem er der ikke særlig mange af i de kommunale råd. Der vil jeg da bede fru Mette Groes om at undersøge det. Det kunne være interessant at få at vide.

Ærlig talt, det er jo ikke til på forhånd at sige, hvad kommunerne vil gøre, og som hr. Bernhard Baunsgaard var inde på, kan man jo ikke sige: værsgo, nu bestemmer I selv, og

for øvrigt er der det her og det her og det her og det her, I skal leve op til, og I vover at bruge en krone mindre på det her område, og det dér skal i hvert fald være i orden. Man kan ikke begge dele. Man kan måske, som fru Mette Groes siger, sige både bloktilskud og obligatorier, men man kan ikke sige både bloktilskud og obligatorier og så lette kommunerne for 3 mia kr. i bloktilskud. Den går altså ikke.

(Kort bemærkning).

Mette Groes (S):

Jeg vil godt fastholde, at det dér med at lette kommunerne for 2 eller 3 mia kr. indgik i en sammenhæng, hvor vi var indstillet på at pille ved bloktilskuddene, men fastholde sammenhængen mellem obligatorier og bloktilskud. Den diskussion foregik, som ministeren sikkert vil huske, næsten samtidig, så der er altså ikke noget skred i vores holdning på dette punkt.

At man ikke kan sige til kommunerne: værsgo, nu må I bestemme selv, og samtidig komme med et forslag som det, ministeren kommer med, er jeg fuldstændig enig med ministeren i.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Socialudvalget (5/2 83):

[Formanden]

Udtræder: Henning Rasmussen (S)

Ny stedf.: Hans Jørgen Jensen (S)

Retsudvalget (8/2 83):

Udtræder: Knud Lind (FP)

Nyt medl.: Glistrup (FP)

Miljø- og planlægningsudv. (8/2 83):

Udtræder: Tove Niemann (FP)

Ny stedf.: Dohrmann (FP)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 9. februar 1983, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 19.05
